E04 N069
Ej 1

BIBLIOTECA
DEL
Colegio Mayor de Nuestra Señora
del Rosario
E04 N069 Ej.1

679

DEL COLEGIO DE NRA. SRA. DEL ROSARIO

1650
E15

Cursus Philosophicus in quinque tractatus, et ad Artis mentem consignatus.

R. P. Nicolao Candela Dignissimo Philosophiae Moderatore Cathedra. Auditore Dominico Ossorio in hac Xaveriana Universitate Civitatis Sacta Fidei anno Domini 1747.

MR

JOSEPH

ANA.

Colegio Mayor del Rosario.

Cursus Philosophicus in quinque Tractatus, et ad mentem Aristotelis Signatus.

Proœmium

Colegio Mayor del Rosario.

Populum tandem aliquando, clarissimi Lusenes, et Discipuli dilectissimi, Regionem illa quæ multis & amena fructibus, et fulgoribus illustrata, præbet addit, ad alias innumeras, vtique diuersas, et multa varietate distinctas, et speciosissimas; hoc est, peruenim ad Philosophiam, quæ, vel vt Mater omnium scientiarum reficit, mirifice mentem illuminat, expedit, et præparat institutionibus ad illarum secutio. Facile est, quæ principia pro qualibus cuique scientiis deluisionibus exhibet vniuersalissima: pro Mathematicis, Arithmeticis, Chronographicis, Geographicis, Astrologicis, Moralibus, Theologicis, et vno verbo, pro quibuscumque civilibus, Certamen ota sedulitate, et creditis perquiendam. Quanto labore, quantisque sudoribus gaaran-

dam hanc eminentissimam sciam? Considerate, pergendite vobiscum, et ipsis, et adsingulis fortiter, ad illustrem victoriam de difficultatibus reportandam: Etenim spero brevi futurum, vt omnibus suggeratis, quæ prima fage deterrere possunt animos vestros, in rerum philosophicarum quæstionibus integre sapientes et feliciter evadatis: maxime id, si sententiam Sydacidis sequetur animo regettendo: quoniam in malevolam animam non intrabit sapientia nec habitabit in corpore subdito peccatis. Prima cura sit vestra moribus optimis, et pietatis emolumentis, timore Dni principium Sapientiæ, cæteras virtutesque custodire diligentissime persequi, et exercere. Iseda vtique Rerum omnium Conditor, et summus Moderator Deus optimus, maximus; impertiet eiusdem Genitrix, et D. Virgo semper ab omni labe purissima: fax S. Protophrapti Donatij, Patronique celebris huius Universitatis Francisci Xaverij flagratissima charitas. Et ego, pro mea parte protegentibus, et iubantibus eisdem auxiliatoribus, hoc triennali curriculo quanta industria, labore, solertissima diligentia valuero, tota in id ipsum offerre descendo, ne mihi innocentia vitæ quæ philosophicis institutionibus erudiamini, Studiosi, pertificamini, quæ obrem ex nunc iam, vt moras oes interimam, ñ nulla de coibus in vniversa philosophia, et præsertim nauta præmittere præceptis.

Prologum

In Orbem Artis Philosophiæ.

Facultas hæc, quæ dicimus Philosophiæ nomen accepit a Pythagora, quondam Philosopho celberrimo: nam, ut apud eumdem in Prefatione narrat Clemens Alexandrinus libro 4. Stromatum, interrogatus ille quanam in re sibi videretur sapiens? respondit: se non Sophum; sed Philosophum esse: quasi latine diceret: se non sapientem esse, sed amatorem sapientiæ. Unde ex inde, sapientiæ sectatores cœperunt appellari Philosophi; facultas autem illa quæ sapientiæ homines instituerent, et in mei inflamaverit, ad maiorem sapientiæ amplexandam Philosophia dicta apud omnes: tametsi, si nomenis Etymologiæ velimus insistere rigorose Philosophia non sapientiam aliquam; sed desiderium, et amorem sapientiæ denotat.

1 Sed quidquid de nomine facultatis hæc adeo nostra Alma hauserit, et illustraverit, ut merito dici possit eam habere in vestra, et in Philosophos omnes exercitationem: ipsa quam Principis Philosophorum nomen adepta, vbique gentium in scholis primis omnibus collitur, et venerat.

2 Nunc autem Philosophia omnium explicat: rerum divinarum, humanarumque Scientifica cognitio. Vel, si placet exprecio, et adequatio rerum divinarum, humanarumque cognitio scientifica per suas causas. Ita est, per se non eas adhuc effectus; sed per effectus ad eas philosophamur; hic tum non prius sed accidens Philosophus appetit: quatenus ex ipsis effectibus naturalibus naturaliter pervenit notescant effectus, quæ intellectus eas illorum calluerit. Exilii quam definitionibus plane aspicitur, quanta sint philosophiæ dignitas, et excellentia: quæ nequaquam delectus orbis, et humanis; atque divinis agit, et procurat.

3 Si tum eius origine auspicari velimus, dicendum est, illam adeo principaliter sitam et oriundam quod in exrado naturali, et sacra Pagina, satis apte docet. Et

equidem, ita ratione naturali ostendit: ng philosophia posuerunt duplex principiorum genus unicuique naturalium, aliud naturaliter, qui solum quisque Philosophia cognovit ex Ente; sup naturaliter aliud, quod licet ex usu omnium, et ita peculiaritex; Philosophi tamen sub quadam generalitate operis.

4 Si ergo, quod naturalia principia philosophemur; ex hoc est vel quidem ratione, ab officio summo naturae rationale ortum, vel ex illo solum prime debitum, quod obtinet, Philosophia ex illius officio a Deo principaliter, et primario datum dere? si vero principia supernaturalia nemo dubitat, horum nullum datum conuenientiorum illorum usequi possit, nisi media divina revelatione, minerum aliquid vel pro pondere, ipsumque vacuum familiarum ponere: sicque multo magis ex hac parte Philosophia a Deo, dicenda, et dendibat.

5 Constat illud idem ex Sacra Pagina sacri ipse: ng Salomon, sapientiae Ecclesiastes 1° ver. 1° sui libri, in quo multa de sapientia magnitudine dictum est, incipit omnis sapientia a Domino Deo est et cum illo fuit semper, et est ante Aeternum, erg. et Philosophia saltem principaliter, est et erit a Domino Deo. Sic ergo Salm. 93. ver 10 dicit a Propheta regio: corripit gentes, nonne ipse qui docet homo scientiam? Pterea, quia Sexti Dei est ex lib. Generis: quod Adam hominum Deo plasmatus, et a quo multa potestate dignitatis, infusum illi a Deo potestatem implectione gradu; quod ita maxime Deo illi ex ea cui volucres, et animantia terrae, quae fecerat, abduxit, ut singulis ponerent propria nomina quod Deus ipse fecit ut Deo quid appellavit illi nomine sui cuique animantia, et volatilia cuilibet, et omnes terrae bestiae

6 Ita autem Adam non nisi praedito invenisse sapientia, cum quod ipse omne nihil praeter (in quo ostendit maximo Philosophia) unum praestitisse, et licet temporis, et primeboris homini in cura, neglectaque scientiam ab illo potestatis tradita Philosophia, ope genitis erode

veritatis ita ut quae subsequentibus dixerunt quidem, vir in veritate, ubi pedes figere possent; non debuerunt, credendum est. Unique aliquos saltem radiolos, et ut tenuissimos, per immensas ingnorantiae tenebras e varios gentium, atque terrarum tractus, quasi de manu ad manum donos usque transmittunt: simul cum multis aliis, adversariis simis vitis, et ingeniosissimis a Dyrangos Pueri Filii, et aliorum temporibus ex eo quantis, industria, cum quibus, atque labore.

7 Sed quatenus ad omnia rerum divisi Philosophia poterit posse in naturali et supernaturali, iuxta duo genera principiorum superiorum reducta. Naturali quidem, cum per causas naturales atque principia cognoscuntur res, et effectus: ut dicit prius homo per esse ex natura supernaturali quae nisi propter Theologia dicitur et sapientia est omnium excellentissima, cum principia, sive causae per quas effectus, et res cognoscuntur supernaturales, et notae mediatae, immediatae per solum dictum revelationem veritatis cum Deum per divinitatem, veram habere corpus et veram animam; quoniam adeo revelatum est, illud nobis facere per via similis abstinere peccato.

8 De Philosophia naturali 2° dividi potest in quae seu inferiori gradu naturali; et naturali, in superiori gradu, cum adito supernaturale. Quae naturalis, seu in inferiori gradu dicit posset, cum per causas quae naturales et magis obiectae, et effectus cognoscimus, et demonstramus: ut ex nube gravida, et in mingere lubia, ex temporis vicissitudine terrae orientis, quae solet a nubibus prosequitur. Naturali in superiori gradu, cum adito supernaturali cum causae quidem sunt naturales; sed abstractiores, et universalissimae: (sed ita res sibi obiecit: ut dum homo, bruta, et alia cognoscimus per intuitiva metaphysica praedicata: temporis varietates, et alia multa deducimus ex occulta corporum cum lustrum atque: Letus, cum res, quas cognoscimus, altioris sed ordinis: ut anima rationali, Angelo | sed forte naturaliter cognoscit posui) Deo. Et hoc Philosophia Eximio Dr. Salmeronis pars naturalis Theologia vocant, in suis disputationibus Metaphysicis.

Etiam Philosophię prefatę definitionis tegere ve-
re est absolutę; quia tot singulares, et in usitatę no-
luerunt quidqui offerunt, adimunt quidq; aliquid: quoque illi
tegere affectionę intelligentię superiorem, dare diuinę
ad alias maiorem auctoritatis. Id quod Plato dedit uni-
versalę: in Moralę, Naturalę, et Rationalę, ut ait Augu-
stino lib. 4 de Ciuitate Dei cap. 4 in lib. 15 cap. 25, tegere
Cicerone lib. 1 quęstionum Academicarum. Id hodierno usq
qui (sicut cęteris) nobis eam segregędę methodi,
rationę habebit, ex Aristotele diuinitus in Rationa-
lę Naturalę, Ethicę moralę. Sive id ipsę volet:
in Logicę Physicę, Metaphysicę, et Ethicę: quibus termi-
nis omnibus utemur in subsequentibus.

2 Logica seu Rationalis dicit, quia tota ver-
satur et mentis operationes, et intellectum, omnis rationa-
litatis initium dirigit in exercendę rationis, Physica seu
naturalis: quoniam intellectum quasi
supra natura elevat, et exigit ad altiora, subtiliorę
meditanda: vel ad effectus particularissimos, et oc-
cultissimos auspicandos. Ethica denique sive Moralis, qua
tota versatur, et laborat (ut in Logicamus) in de-
minutis voluntate, salubriter ad bonos mores institu-
enda: totusque dirigit homines ad summum verum et hunc
bonum, id equidem scopo unico id debet uerę Philosophi.

10 Sed quoniam ultimum hoc membrum videlicet
Ethicę sive Moralis, ita veluti pars, ex maxima parte ubi
theologi vindicavit; tres partes reliquas Philosophię non
exhibebimus in presenti, videlicet: Logicę seu Rationalis Phy-
sicę aut Naturalis, Metaphysicę seu Supra naturalis. Attamen quoque
intellectum tinet in quibus tractatis, ut institutio fieri e affecta
bimus: ita tamen, ut qua claritate, utique methodo, Deo Optimo
Maximo, in primo Logicę seu Philosophię Rationalis in de
Physicę generalis, in 3° particularis, in 4° Cosmologia
et in 5° Metaphysicę seu Philosophię Supra naturalis, quęque

ne tulerit adunatis philosophorum principium Aristotelis explicemus.

Tractatus primus, Philosophia Logica sive Philosophia Rationalis.

Isagoge.

1 Plaudat ipsa fronte titulus pro fixus aggre-
nere licet titulus Symulatus ab alio munitex inscribat:
quoniam ut Symulatus sit pars gravissima Logicę, mielę, et clarię,
visus est, non aperuno sinomine generali regeo, Logicę bipar-
titę in parvę et magnę, tradiderimus. Ita tamen, ut in Logica
parva quid quid cęteris subiciatur Symulatus; et in magna
quidquid sub absoluto nomine Logicę solet explicari, explexuri
mus.

2 Sed ne quis ad diversa veniamus, in nulla de-
nominatione Logicę permittere placuit; nec quid expedimus peni-
tus inexemus ex id Aristoteles 2° posteriorum cap. 1° plura de quasi-
tis primum principium investigada; id non minori necessitate
ne quis prius volentes occultare ne minimum erit, adinvicem
Logicę magnę, obiicis sibi locum quasi propriis exindicavit; et
in principio quidem de nomine tegere exponemus; id docet,
cum faciendo, id Aristoteles 2° posteriorum lib. 4 cap. 1°.

3 Triplicitur ergo Logica solet appellari omni-
niter dicit in Logica Philosophia rationalis, et Dialectica
Logica quidem dicit a quo Logica, id idem sonat, ab sermone,
verbum, et ratio: quoniam hic facultas verba sermones
id dirigit, maxime mentales, iuxta diegesis pro modo, in
quibus ratio tota consistit: et diegesis rationis dicit eam facul-
tas sermocinalis, et praesertim Philosophia rationalis,
quę ad modum induimus in prologo.

4 Dialectica id dicitur a
Dialogo graece, id valet idem, ac disputatio duorum, et pluriu-
la Dialegomai verbum graece, id apud latinos idem sonat, ac
disserere, disputare: quia Logica tradit modo disputationis:
regulasque praebet, et artificii, et normam, ac accuratam
de quibus ratione probavit disputationem, et idem dicit eam
facultas disertarum, et disputatrix.

Inter priscos philosophos non defuere, qui Dialecticam partem Logicæ esse; non Logicam vnam appellari voluerit: illam ipsam, quæ de probabilibus disserere docet: et inter illos enumerari solet D. Thomas, et Stoici vocabantur, Philosophi post Aristotelem celeberrimi, ut videlicet cum hæc Dialectica nomen non in toti Logicæ devenisse ipsi; attamen discedebat abilitio in applicatione. Quidam enim Dialectica ea pars Logicæ, docet, dicit de integris de iudicium; reliquam vero Logicam Topica appellabat a Topos quasi, quod locus inter partes.

5 Habemus enim Doctores, atque Philosophi quidquid per Logicam per Dialectica quoque significari volunt; et 2a: quia de ea in vetusta nomen indiscriminatim usurpant. Sed exactis de nomine Logicæ: nunc dicendum ad alia principalioria.

Pars Ia. de Logica

Logica parva, seu illis, quæ sub eo nomine continetur.

1 Inhac Logica parva, quam non illi minorem appellant et plexicam symulas, et indicium Baiium institutiones, et regulas, quæ intellectum maxime dirigentes ad ordinem disputationis, et artis, et methodi ordinates, quamque humana mirifice scientiam ad disciplinam avellerent. Et 1o quidem, apparatum exhibebimus ad disputandum: de sese de mentis agemus operationibus determinemus Logicæ: de signo: de nomine, verbo, et oratione: post hæc de propositione, seu Enuntiatione: postremo ad de modo sciendi, ratiocinandi, et particulari.

Disputatio Ia, et Paramilitaris apparatum exhibens ad disputandum.

1 Cum ora, quæ dicuntur sunt in hac parte prima Logicæ mediate, et immediate ad disputationis, utile futurum duxi; quæ nomo naturæ principia quæ quæ de reliquis agerem, addere, quibus rationes ad illa exercendas, cum debitis circumstantiis manu dirigit.

Sect. Ia. quid, et quotuplex sit Disputatio: et an ad illam requirantur duæ personæ Narrio.

1 Disputare per eos modum utrique, ac pugnare disceptando: verbum in disputatio sumitur adhibitum proponere separationes, et diversitatem et verbo puto, puritatem deinde nisi quæ definit autem disputationem Jacobus Severa S. J. Gymnasii Dialectici, multique viri docti pugna intellectualis in arguendo, et respondendo, de aliquo proposito ex dicto. Sed Divus Aristoteles numero licet adventat reliquas; non est recte definit, et particulari intellectualis: eo quod non evenit, inquit, extremum disputationis: quod etiam ipse definit hoc modo: pugna scholastica inter arguentem et respondentem.

2 Thomas autem opusculo de fallacis cap. V sic aliter definit illam actu Syllogistico unum ad alterum, ad aliquid proposito ex dicto. Acto Syllogistico unum ad alterum contra terminum opponentes et unum quem primum propositum ex dicto disputatio evenit, et actibus multis; et illa Syllogistica, aut enim unum ad alterum, quia disputatio non est, eo quod non sit ex fine proposito ex dicto: reliqua non differentia per quam disputatio differet a omni non disputatione, cum per genus communicabat, sed animadvertendum est, Doctorem per actum Syllogistica intelligere Syllogismum formalem; sed quilibet alium actum quidem ut Enthymema Sorites et ceteris, de quibus postmodum suo loco. Non autem si verum puto definitionem ut actum Syllogistica sive pugna scholastica, sive intellectualis et de quibus eligendi, relinquimus faudam

in qualibet disputatione tria, disjuncta, interveniunt
esse: primum est quod aliqua assertantur, et opponuntur,
non solum animorum, sed etiam intellectualium esse mutuo contradicentia in affirmatione,
vel negatione. Secundum, quod res pertinet unius ad alterum, hoc est, argumentis ad respondendum: sive veritas sit ensis se dis=
junctis, sive non: eo modo, quo post pauca videbimus 3.
Tertium quod finis, seu scopus horum duorum, sit ostensio oppositi:
vel quod est alicuius propositi salva probatio.

3 Et nos pro his omnibus est quod disputatio fuit instituta, ut adversarius investigetur ad exercitium humanum ingenii, per concordiam, et in aliquam veritatem, multis nobis occulta sub apparentia aliquorum falsorum: vel probabilium, quorum obscurata, non posset ab pugnantibus concludi nostra limitatione propositi nisi, nec deputatur
nisi diversa res et plurima, rationes verisimiles, et oppo=
sita fundamenta dissolvit, et ex illis quidem sua sane
neguit sine ratione illis. Similiter ingenium humanum,
ut experientia docet multo magis excolitur, et acuitur
quam ejusmodi disputationibus, ventilationibus, et opinionum
examinatione pertractatis inquisitione.

4 Sed ut et Thomistae nolit admittere disputationem veram pure syllogismum, seu interrogationem, sed
quaerit ad eorum sententiam referendo, et disputat
1° dividit ut Aristotelis Thomistis in Interrogationem simplicem
et, et exercitium, seu extra mentem deducunt. Interro=
gatio sive argumentum est illa, quae quis sequentem adducit
et, et examinat alicuius propositi fundamenta rationes
et ut ex eorum, ut in contrarium ad veritatem investi=
gentes.

5 Extra vero disputatio quae usque pugnantur
interrogat salva ut illa mentem et illa, quae ut expectant
dicuntur, et ut illet veritatem aliquid alle opinionum ut
fundamento salva apparentia, et impugnando et pugnando
respectum ad alterum. Sed hic tertium 2° dividi=
tur in Interpretatio ad Doctrinale. Scripta dicuntur, quae scriptum

ita postea ad, quod modo proximum; Doctrinale vero, quae docu=
bat. Doctrinale tertium sub dividitur in privatum ad solum.
Privatum, quae sine solemnitate, et apparatu dantur, et sup,
exercitationis. Solemnis, quae publicum apparatum, ad=
hibitorum celebrat.

6 Hic autem duplicitem dividi potest, ut
ex ipse, quae ad solum honoris, et ex quae sunt, ad se=
quentes et definitiones veritatis alicuius habet. Inter et Statu
dionem disputationis, quae sese habet, et ut exparte forma,
tione variam causam et tertiam; decidit omnem disputatio, in
rationem materiae et quae agit, in duplex species, quae ut res,
de quibus, disputando discutere possit. Sed hic innumeros pene
sit, nec tenere potest, ut ad actualem fuit reducat opportet
illa praecipuum in fugit.

7 Hic autem inquirat potest:
Et adversus disputationem ratio requirit personae? Omnis et com
municatio et aperte ipso cuiusque: nisi quae sufficere persona
unicum id salva quae semper reputet interesse disputatas ratio
requirit. Nec autem cum Aristotelis Thomistis, et sic quoque addi=
ta resolvimus: in unica tantum persona dari potest vera disputatio. Sed cum alii Servetus, et P. Pontas. Tempus quae non
Et in his, tempus adhuc magis utilia notari, tenere;
Et aliqua, quibus omnibus operari solet, brevia indica
bo.

6 Primo igitur probat ab auctoritate: nam S.
Augustinus lib. 2 solito quinto cap 7 sic loquitur: pacatissime,
et opinor, et omnibus placuit; et ante ipso interro=
gantes, mihique respondente, Deo adjuvante veram quaestionem
et semper quae interrogare, sibique respondere, per vari
ex inquisitione, sicut neguit sine vera disputatione: nisi quae
de ratio claudit dicuntur, fundamentum, argumentorum oppo=
tionum, sese invicem colligentur: Cum unica tantum persona
dari potest disputatio vera. Deinde S. Isidorus lib. 1 diffe=
rentiarum ait, ratiocinatio est rationabilis, sed illi dis=
putatio. Sed adversus ratiocinatio unica tantum persona suf=
fiit ergo sufficit cum adversus disputatione.

Probat 2 ratione: si vera disputatio dari
non posset in unica entis persona, maxime, quia ratio
requiritur ad illius respectu arguendi ad respondendum
et dictamini oppositione; sed hae respectu, et dicta=
mini oppositio dari potest in unica entis persona, sufficienter ad mentis disputationis. Ergo dari posset hic
vera disputatio. Probat minori in unica entis persona
dari possunt exercitia arguendi veri et respondendi: posse
in quo sibi ponere difficultates rationes, equibus in alius
partis inclinat perpendere: solutionis illis quaerere, et
exhibere aliis insurgere in solutionis insurgis veri
alia solutione praemittere: sicut pariter diversis, variisque
mentis status assertis diversis propedi; sed in hac exposi=
tio sufficienter ad veram disputationis reperitur illius res=
pectu arguentis ad respondentis, et dictamini oppositio: sicut
persona de materiali seu habet adversus quis=
quis disputationis. Ergo in unica entis persona dari posse
respectus et proprietas vera disputatio

10 Confirmat in externa disputatione:
externa disputatio, non solum, sed scaeperi eam haberi
potest, et quidem vere; sed scaeperi disputatio dari potest
unica entis persona, quae vicem arguentis ponat et
oppositas solutiones adaptet: Ergo vera disputatio dari
potest in unica persona entis. Patet certa videl. Mea
ostendit, si oibus accessibus, plurisque certe, qui sole
quidem suas disputationes elaborantur, et illis maxime,
quibus dras disputationes a caeteris minime strovera
et agitatas utili, plaucibilique labore pagineque scho=
lasticis tradiderunt

11 Probat 3 pariter quibusque adducis
1: In eodem corde dari potest pugna humorum: nam
saepe cum calido frigidus humidus cum calido pugnat; ex
Ovid. Metamorph.: cum, sunt frigida pugnabant
calidis, humentia cuncta: Ergo in eadem persona, et intelle=
tu dari potest pugna, colluctatio, sive dissentiens in
intellectuum respectu unius ad alterum entum arguen

tis ad respondendum: sequitur dicimus vera disputa=
ong. 2: Omnium entum persona dari potest pugna, sive colluctatio
carnis adversus spiritum; et spiritus adversus carnem, ex Apost.
ad Galatas 5, caro spiritui adversus spiritus, et spiritus ad=
versus carnem: Ergo similiter in nostro casu.

12 3°: qui ita volunt eadem et bonum maxime
non vult tale certum positum, quod habere varios affectus, sive mer=
ipsis oppositos, et colliditates accessus scilicet et recessus voli=
tionis, et nolitionis, amoris et abominationis, quinimo D.
Augustinus decimo bono, sic ut tali cognito, de se fecerit
hii verbis: cum deliberabo, ut ita veniam Domino meo, sicut
diu disposueram, ego eram, qui volebam, ego qui nolebam: ego eram
Ergo nec plene volebam, nec plene nolebam ideo mecum dissidebam.
Lib. 8. Confessionum cap. 10: ergo pariter et vera, maxime
non certo spiritu, poterit esse intellectus, et quivis persona eadem
habere varios assertus, diversas propositiones suas, et allatio=
nes &; sed hoc est prissime disputare, nam cum duo ve=
ne disputent, deformali nil aliud assumere potest: ergo.

13 Sed obiicitur Sho mihi definitionem S. Thomae
superius allatam, in qua S. D. asserit: disputationem esse actum
Syllogismum unius ad alterum & sed unum, et alterum sed duas personas
realiter inter se distinctas: Ergo ratio requiritur &. 2° ratio=
ne rationis diferat debet a disputatione, sed non in alio,
nisi quia rationis esse potest unius ad se ipsum: Ergo dis=
putatio debet esse unius ad alterum, qui non ipse. 3°: quae op=
nunt realiter, ratio realiter distinguitur, ut patet ab induc=
tione: ignis aqua, non sine distinctione reali realiter oppo=
nitur ignis: calor frigiditati sicut humido: spiritus car=
ni sicut de caeteris; sed arguens et respondens, realiter opponuntur:
Ergo realiter distinguuntur: Ergo neque dari vera disputatio, nisi
saltem inter duas personas realiter inter se distinctas.

14 Caeteras omitto arguentias aliis,
quibus affirmistis detudari velle poterit a Scaeptico nam
quae parvi ponderis, et momenti, ex quibus sufficiens
solutionis ex solutione Propositorum. Sed ad primum ex S.

Thoma respondere posse duplicitez: vel sententia quæ tanquam la preliminari disputatione, sive multitudine §2 num. 7 & cui D. Cano D. Thomæ devotissimo secretario lib. 3 dialectica: & D. loquitur fuisse tantum de disputatione publica sive solenni; minime vero de privata quæ mentali, vel scripta, de quibus non agitur ordinem; vide nunquam dixisse non meminit dari posse veram vis disputationem in unica persona tantum, id vera disputatione.

15 2° responderi potest ex formis ad quas reducitur, cum Aristotele Thomistarum omnium, distinguendo auctoritatem: aliquid D. Thomas disputationem esse actum syllogisticum unius ad alterum & realiter a fortiori distinctum, nego Min. vel realiter, vel equivalenter distinctum, concedo Min.: et minorem id distinctum, nego consequentiam. Nunquam dicentium, disputationem esse de materiali personæ assistente; minime vero de formali scilicet formali solum assistente penes id quod dicere ordinem ad arguere, et respondere, exercitium arguendi, et respondendi, sive munus arguendi, et respondendi: cum eam exercitium, et ejusmodi munus [illegible] vestigium parere, ut videmus in puteoribus, exhibere quasi abonicatum personæ: quemadmodum Vellet abbas exhibere munera Regis, et Archiepiscopi, non est una adquisitione vera distinctione realiter realiter inter se distinctæ.

16 Ad 2m dico: rationem probatam, quæ fit primario ad aliquid intendendum [illegible], non debere distingui ab ipsa vera disputatione: ut patet ex S.to Isidoro supra allegato; bene vero rationem in primo dictam, quæ erat solutio propositionibus, sine oratione, nec fine propriis discursu aliquid intendendi: quo totum arguitur contra. Ad 3m vera matrem: dicimus Min. arguit opponit realiter respondere 1m realiter assistere personæ, sive sub lecta reali, nego; 1m realiter assistere munera, seu exercitia arguendi et respondendi vero Min. Et distinguo vero: arguere, et respondere realiter distinguitur, realitate munerum, et exercitiorum, vero; realitate personarum, et subjectorum, subdistinguo; distinguitur realiter ratione, ratione vera distinctionis ut ego, nego; distinguitur, ratione conceptuum, vero; et nego ultimum consequentiam.

17 Tertio, licet verum sit, id ea quæ realiter opponuntur, realiter eam distinguuntur ex omnibus illo phæ de rebus et distinctionibus; non inferunt id, quod arguit et respondens ratio realiter distingui debent ad veram disputationem: nam vera disputatio non exigit, ut diximus, ex sensu suo proprium oppositum; id munera tantum et officium, hydraulicum, hydraulicum, assistunt, et intellectum: vide solum ejusdem id hæc munera obstitia debent realiter inter se distinguitur plane videmus; sin id non aliquid inferat.

18 Ad 4m solutione sophismatum alicuius, quæ ratione arguere videantur posse insolubilia, necessitatem id admittendum, neque oppositum, nec necessitatem distinctionis potestatem, seu intellectum ad veram disputationem: hæc inferunt ratio propriam, et substantiam diversitatem: 2° non id ita arguere, propriam unicam sufficere ad veram disputationem negare posse decadere plures; sicut non id ita dicere: homo unius posse sublevare lignum ponderis cinquaginta libarum, ac dicere: id si quarant duo homines non illud sit sublevatum. 3° propriam vocem non intelligi illa quæ quasi solum disputantes sæpe vocibus patent, id mente ratione dicunt: hoc non propriis adventit, id illa tantum, quæ dicuntur ipsa id communicare propriam vocem.

19 Hæc satis de institutione, et requisitis ad disputationem generaliter sumptis. Nunc autem quoniam usus disputationum publicarum frequentissimus id, quod et utilissimus, et rationi, et ad illas maxime tyrones indigent institutione: quando quidem videtur inter res distinctas personas, et in usu disputandi, doctissimum, et venerabilem, adolescentium id legere, et frequentare, quibus denegat id omnem, quibus fieri id est in particulari, quicumque, getuni sit Vicis, vel arguentis, vel respondentis eumdem proceritibus eum illi, qui dicit [illegible] eandem summe eum privatim explicandum sua documenta propriam exercere debet

Lectio de nullis, cognoscendis, et efficiendis ab arguente, quique incedit Palestra, et solenni Disputatione.

1 Arguens in genere, dicit ille, qui ratione aliqua ratio, respondere appetit ut certamen detrahere ut dicit eum oppugnatur. Huius autem munera multa sunt, quibus insistere debet: id est partes, ut Palestra ore rhetoricis quinque partibus in eadem disputatione. Dicit autem necessarii in primis loci, hi quibus intera discepti, ea tanquam instrumenta exponere, quibus ut qui incedit Palestra figat oportet. Illam ergo hic ita ordine eo disponit, ut arguens in initio ad accurate arguendi praecepta, in primis ponere exponere: quod in arguendo, quoque plex, et argumentum efficacem habeat vim quidem.

2 Constat igitur ex: nil aliud e arguendo (quippe ad fines attinet) quam velut machina, quidem intentio nali, et obstinatione varia, materia propositione, ad unum aliquid ordinandum accommodata: cuius velut in extremis arguendo, respondere tempestate. Quilibet autem propositio (ut ita dicam) constat subiecto, copula et praedicato, ut hic de. Petrus est homo. Subiectum id est, de quo praedicatum dicitur, ut Petrus, ut praedicatum id quod de subiecto dicitur aut negatur, ut est

3 Ita vero machina duplici constatio stare debet, probativo scilicet, et dispositivo. Medium probativum dicitur propositio media, quae partim ex parte arguentis, et partim ex parte respondentis: quatenus hinc ad sui directionem, illinc ex parte necessitat: et illum vera, maximeque videtur ad probandum intentum. Sit de. si quidem rebellet. Longum est praecipue. Haec propositio (inter alias) dicitur medium probativum: faciens illa dicitur practica, quae habet regulas ad aliquid operandum efficiendum. Hoc in medium probativum unicum omnibus est debet, quod

ex universum

libet arguto, ut ita dicendum denique desinendo medium.

4 Medium dispositivum, quod ut ita varia ramunera dici potest copulativum, aut unitivum, disjunctivum, aut divisivum, et rationum quidem oppositum, aut contrarium, medium inter subiectum, et praedicatum propositionis, vi huius applicationis, si debitum fiat, extrema eadem, ut ita varietatem certitudinem designari inferiorum sequentia, ad finem sive propositum arguentis. Medium autem istud, in quo libet arguto fere usque multiplex esse debet: et sic non unum, in arguendo qualibet: nam ratio tanquam directio, aut in directio eius et ut praeditis extremis, ut multis argumentis opportunis, ad id ordinandum, aut opportunum.

5 Sed in arguendo, quando cum medium probativum venerit obiicendum, excepta omnione, debet esse pars aliqua medium probativum eiusdem, quae ipsae rationes adductae esse possunt habeantur, ne cum vo si non illa rejicit: tunc enim requiritur esse. Sic id est superius adducta propositione possunt sub ibidem adducto medio probativo, medium propriam arguendo, alio casu proposito, dispositivum esse debebit ultima pars eiusdem probativi medium, videlicet: quae habet regulas ad aliquid operandum effectionem. De caetero autem quae aliquid arguendo, proprium possunt sequitur propositione, nequidem quidem in arguendo ita, sed longa habet regulas ad effectionem actum intellectualem logicum. Hoc autem non potest inter alia: regulis definiendi, et arguendi: quod pars e huius alterius propositionis informanda arguendo, locandis: regulis definiendi, et dividendi, regulis sed ad effectionem actum intellectualem logicum. Et sic de caetera propriis arguendi de variis.

6 Sed ut autem, Petrus lib. de ratione disputandi in quo D. Thomas opusculo 39 capite 2 disputationem dividit, ut patet videt, arguendi divisit: in doctrina sed et ad docendum accommodatum in dialectica et rationem, sive ad examinandum, et ratiocinandum. Equidem tamen tria genera Arguendi, universalia quidem, et amodernis omnium vitata, videlicet, arguendi ab auctoritate, ratione,

et a Sophismate, sive Sophistica. Argumentum abstuxerunt dicit illud, cuius medium particulare, l. ℣ sale fundatum, et stabilit in aliquo testu, decisione, dicto cuiusvis Auctoris.

7 Hinc non vo dicit illud, cuius medium generalem l. in radice principio rationis. Et am quadruplex horum quinque iuxta quadruplicem locum omnium, ergo medium idem denominat a Prione, a Posteriori, ab Oeconomia fundamenti et a Partibus, de quibus post pauca. Sophistica am quod eam dicit Paralogismum, seu Deceptionem, cuius medium, nec Ratione vera, nec Auctoritate fulcitur: id adeo fallacia, l. equivocatione qua sub specie veritatis in ratione decipit, et tangit. Et si ig tertium desideramus exponi de vi, scilicet, et efficacia, qua potest unumquodque genus istorum argumentorum, dicendum est: eorum ab hac tantum, siquidem si ab Auctoritate Divina, quale habemus Scripturam Sacram, Canones, et Decisiones Ecclesiasticas firmissimum est: Trad. Angelicus in parte Summae Theologicae quaestione 1a articulo 8 ad 2um, et idem consentiunt 8 Sacrorum lectionem: Ceterum intelligendum est illud quod tertium, ut ipse, in quo testu adducit, est de fide, l. ita a munitum ab Ecclesiae Doctoribus explicatum: quibus in caelum, et in 10 maximum, ~~to~~ nullum catholicorum veritatis assertum.

8 Deinde am sicut et illud, quod fiat in numerum Auctoritatum (quae tri pugnae rationis solet) facile vicarum intercipiatur, nisi rebus alio de titulo. Quae de ea licet Auctoritates, maximum prioris ordinis, multum sfeagt, ad ordinandas opinationes dictorum, atque ipsorum stabiliendas, illisque ostendendum assensum, et ~~ad~~ addendum pondus debitum tri (exipsimque ipsum ipsum aggressum) debile, inquam, aequum, ad impugnandum: et pro sequens, argumentum abstinet denique debilissimum rationum innumerum existimat: et maximum pugnationibus Philosophicis. Videri eam posset, quae dicuntur de modo quod respondendum Auctoritatibus.

9 Ergo de generali argumentum, scilicet a Ratione, sitque in quaestionibus philosophicis (ut praecedentia ab illis) contra Catholicos agitari solitum, utilissimum, et non melioris, et devotissimum et exponat, nobis ipsum, tum ad impugnandum; tum eum ad pugnandum. Dentur vo generalis vice Sophistica vo etiam ex ipsis, et in inutile pondus ad utrumque quinimo periculosum ut plurimum argumentum non etiam in nunquam planum planabilem ducere, aut ducat; fraude tum semel detecta, quod facile pugnae ducit, tota vis apparens, et eriangia corruit nec medium sugent, quo pro moveri potuit. Species am Sophismatum suo loco dabimus ut innotescant possit, et evitari.

10 Nunc ado pedibus pugnantis ad quemque statum Dialectica in destinatum, ut argumentum de vitae pugnet: et quaestionum examinandum, l. incommodum (alibi plegat) et intime penetrare curet, quidquid in utrumque partem omnium esset solet apteri. Deinde mediter (sequitur familiarem habeat eligendi) propriorum ex his, quae pugnantur de testatum et palestra, et quae ipse in impetitum, et aversum, l. alia eidem oppositum, quae ipse in gratiam, et expedit quidquid sibi videbit, adduci posse, tum in eidem favorem tum impugnantem, ut omnibus postea sibi videre potuit, et de falsorum bilibus, et obscuritatis.

11 Denuo tandem seligat medium gratum, ad impugnandum, l. ad probandum propriorum ac pertinentium: Sit am hoc medium eis maxime, quae paulo ante pertinum: in sophistica, quantum fieri poterit: hoc etiam argumentum inutile, vanum et periculosum pugnae, tum ducere poterit, ut praedicebamus. Rem hic animadvertendum quod saepe medium solitum, primafacie sophisma videri solet: sicut hoc sophisma medium solitum et robustum: ubi in varium quodlibet minimum vicinum scrutinio, propterea quod sophistica videat, l. et opposita, stata quoque quodlibet.

12 Ab auctoritate nunc medium desumatur maxime philosopho, et ratione supernum adductum necessari specialem dari; nisi tum auctoritas aliquae maxime firmitatem haberent, quae ex se habet, ad argumentum informa:

de quia pyrapyg aliquid rationis dei nec: absolute
dicit ab adversarijs. Inquirat ergo quisq; rerum aliquod
medium aliquod a ratione, qd fratissimy et utilissimum
arguty sicquis bene sit stabilitq; fydeiq; parabit.
Et ut facilius id tyrones efficaci possint, indicabimus
nic breviter, et brevissime locos topicos, et dialecticos,
equibus a ratione designi possit.

13 Et primis ponendus est in memoriam, quod
paulo ante dictum, videlicet: arguty a ratione de quadruplici est:
a genere, a proprietate, ab Cversione fydamenti, a praxitate.
Designit hic diversitas a quatuor classibus sive capitibus,
quae de nominibus ejusdem appellari solent, universalibus, et
simulibus locis, equibus medium a ratione debet investigari,
id nam quilibet suos complectit locos peculiares, quae
ex ordine. Classis locorum a denominatione sumpsit locus a defi-
nitione videlicet: ab esse rei, sive physica sive metaphysica, et ab eius
explicatione lata, seu descriptione:
locus a ratione, seu a nominis etymologia: locus a divi-
sione, videlicet: ab unitate rei, a genebris, et partibus
eam formantibus, in quas dividi solet.

14 Ipse sumpsit locus a genere, qd idem vellet
aqua sive oleum universalior, et magis extensum
in cuiusq; rei definitione: locus a forma specifica, sive de-
finitiva, videlicet: a genere rei definitivo specifico,
seu differentiali, constitutivo, et determinativo generis:
locus a causa formali, ipse ab eo propter qd res est, aut
fit, aut manet, aut negat occupiscit, aut aversatur.
Locus et a causa materiali videlicet a terminis partium,
seu Recipiente formam cuiusq; a causa formali, nominum
a forma cuiusq; rei, maxime Physica, sive essentiali,
sive accidentali, et exmodo singularum informativo:
postremo locus a causa efficiente, nominum ab eo, quod
alteri dat aliquid esse, sive physicus influxus sive mo-
ralis. Spectat huc enim locus qui dicit ab antecedentibus, videlicet: ab iis illis, quae rem tenent ex parte
causae, et quomodo eius ex antecedunt, leges quae dicuntur
adiunctiones.

15 Classis locorum a denominatione sumpsit locus
ab effectibus id est, ab illis, quae ex ipsa quae ex eadem nascuntur,
et frequentant locus a dissentientibus, id est a partionibus, et parte-
ratibus Physicis, aut metaphysicis rei: et a contrarijs, quae na-
tura et modo dolebit ex problemate pulluntque et colliguntur
illum penitus enim locus, qui dicit ab uxoribus, hoc a sequenti-
bus contrariorum et mutuo congruibus. Ipse sumpsit locum
ab adjunctis videlicet a circumstantiis ex quo modo ipsum.

16 Classis locorum ab oppositis sumpsit
mens sumpsit ipse locus ab oppositis et a repugnantibus.
Locus enim, ab oppositis sumpsit locus a privatis hoc est
ab illis, quae ex re dequa quaerit, positivus locus quae positi-
vum habet oppositum: locus a privatis videlicet, a carentia
eorum, quae de aliquo debebant subiecto: locus ab contradic-
tibus, id est ab oppositis contradictorijs: locus denique a Relativis,
nominibus abilis, quae ex re sup eorum habet denominationem, aut
correspondentia. locus a Repugnantibus id est ab implican-
tibus disconvenientibus, et inter se pugnantibus.

17 Ad hoc enim locum de-
sumpsit medium ad illud arguty, qd inter ea, quae sumunt
ab Cversione fydamenti in infinitum locus optinet: et dici so-
let locus Ockami. Vi huius arguti fortissima militat ge-
neraliter, in theses positivas ones, id est in quibus aliqui
positivum abstractum in rem nata principia vo, quibus eis
medium probatum stabilitat solet in septem, quae breviter
placuit enumerare. Primum: in non multiplicanda entia
res sine necessitate. 2ly: frustra ponit forma seu
qualitas; quando sufficit ad effectum accidentalis. 3ly frus-
tra fit plura, quae per paucioria possunt. 4ly frustra
ponit realitas; ubi sufficit modus. 5ly: ubi sufficit extri-
ca entia; frustra ponit in rem ata forma. 6ly frustra
realitas, et modus admittit; ubi sufficit sola formalitas. 7ly
denique: frustra ponit forma positiva; quando sufficit
negativa.

18 Sed ut ad ipsa principalia classis locorum.

apparentiae spectat locus a maiori ad minus id est ab aliquo difficiliori ad facilius aliud, utiliori ad minus utile, a frequentiori ad minus frequens &c. locus ita a minori ad maius videlicet a faciliori ad difficilius &c. locus a paritate rationis, et quod idem fere valet, a similitudine videlicet ab aliquo proportionato, id quod similibus quibusque quae ratibus &c, saltem in aliquo genere; id a pugnantibus contrariis minime alienis; locus a disparitate, sive dissimilitudine adiuncta ratione vetus vetus, et ejusdem proximus ejus locus a diversis, id est a varia flexione terminorum, et varia vocis ab alio derivatione. Si illos tantum rationes et rationes quae collegit ex libro Ce. Quintiliano et alijs. De quorum in nullis aliquid fecit.

19 Praeter hos locos alijs in nullis circumferunt, qui tamen omnes proportionaliter cum praedictis adaptari, et primis, ab ordine secundum prius, et posterius et antecedentibus, secundum posterius cum sequentibus, et cum additis secundum simul. Honestatione, et corruptione diversitas cum affectis: locus ab illis cum affectis quoque, et hic locus totus theoricus a omnibus ejusdem cum antecedentibus sequentibus et additis a disparatis cum repugnantibus, aut cum diversitate venit ex loco apparentiae, et transumptione cum pari ab illis a disparatis a minus ad sublimiora, (quilocus tradit ab Vala simul cum sequenti qui dicit ab opposito) denuntiat cum loco a majori ad minus: et ex ab opposito cum additis.

20 Id erat adhuc locus, qui dicit a causis, qui tametsi reducat ad locum ab antecedentibus et sequentibus speculatus tamen exigit ex plicatione procedit ille ab illis, quae dictae sunt, aut alibi studiose ad ea quae de praedicta forent: quasi vero quibus in difficultate contingere cum de certo stabilitis, arguta sicut, quod ad hominem demonstrare vocant, (porro difficilime dissolubile. Certum vis ejus non est absoluta: id respective tantum: nec in quascumque res atque praeter naturam in veteres valet; id eos, et eos tantum, in quibus, ob connectio-

ne sequentia de vita desiderat.

21 Nos ergo positis, et explicatis ex curis ab arguente cum attentione ad ea, quae de disputanda questione dicunt praedicabile puto, sibi in agendo ad rationem viam ad impugnandum studio quaecumque praebilis proponere quantum vis ut invenerit, aponet, examinet, idque quaque quae vim, connectione, et proximos habent cum suo proposito nec minus responsiones exhibendas ab adversario vitandas et ceteras quae efficiunt paratam ponit, ut expertus exercitus occurat, et promovere valeat arguens ad hoc autem exingere doctissimorum virorum maxime iubabit praesertim novum philosophum si quid quid excogitaverit, tum favorem tum in opposito, in charta scribat, ut diligenter perspicere possit et facilius omnibus memoriae. Sed superaere est, ut doceamus quomodo ut arguens in forma distribuendum et promendum.

Sect. 3a de reliquis proponendis, et efficiendis quae Valerius ab arguente

Medio prativo diligenter et praedictis investigato simulque ponderatis omnibus, quae tacere, atque noscere potest, restat ut arguat illud, id indevitum forum dutat, et arguta promoveat, id valde optime noverit, quae ad modum ex ipsis praedictis pertinent in Valerio. Pro quibus omnibus, secundum est distribuendum illum, et promotionem fieri debere per adiunctionem mediorum dispositivorum, novorum quibus adnovis sed argumentationes, et applicationem eorum accurata, et recta ad formam aliquam argumentandi.

2 Sit autem argumentandi duplex forma, ex enthymemata, et syrannibus sylleptes adinciptendum syllogismum et enthymema. Syllogismus est argumentatio ordine tribus propositionibus sive simplicibus, sive complexis, quarum duae sunt maiores: et minores 3a sequens, sive schio. Duae primae vocantur enim propositiones quae simul efficiunt unum antecedens, aequo sequens (si syllogismus ante disponit) nexio manat, atque deinceps. Deinde tertia vero necessaria, atque connexio sequentis ab antecedenti,

sive hominis dicit sequipedalia: quod quidem significat propriorum ergo, l rationem.

3 Hæc autem sequipedalia nec sunt vera nec falsa, sicut phrases propriones valent in aliquo; sunt id bona et mala: bona quidem, ut recte deducitur sequipedalia ex premissis, seu precedenti; mala vero ut quod evenit. Et non est quia ipsa nec est propositio, nec per propositiones: usque ut credit idem esse ac fateri bonum; et ut negat mala: quandoque dicere potest ut ut aliquis credendo sit sequipedalia vera; et sequipedalia quia mala negando l et idem illa clarius percipiet in hoc syllogismo: nullum lapis est animal; id omnis homo est animal: ergo nullum lapis est homo

4 Prima propositio quidem maior et prima prima stetit his verbis: nullum lapis est animal. Et quod minor dicit, et 2a prima sequipedalia: sic homo est animal. Ex quo sequitur, et scilicet verbis ultimis: nullum lapis est homo. Sequipedalia vero dicit media sunt, quod ut prædictum habet hæc ultima propositio, quia positis illis, mente sequitur: et ideo dicit bona sequipedalia designantur propriorum ergo. Particula si quod minor phrases, et phrasis non sequitur sed tantum atque sed tantum tantum ab una propositione transitum in alia denotat.

5 Enthymema dicit argumentum sive duabus propositionibus in syllogismo, sive syllogismi, quarum prima dicitur antecedens, sive prima: quod satis implicite id habet equivalentes utique formae requisitis syllogismo formali. 2a dicit sequipedalia sive scilicet: cum sequipedalia similes conditiones habet illis, quas modo de sequipedalia syllogismi dedimus videntur illis: et quod in hoc Enthymemate subintelligimus explicit: sic homo dicunt dependentes a phantasmatibus: ergo est animal rationale. De cuius propositione nobis propositione secunda similiter iudicandum est ac in precedenti de syllogismo.

6 Si exductis animadvertendum est V. syllogismi et Enthymema quam aliqualiter inserve deserviens penes maiorem et minorem explicitum. 2o. id est

si sic explicemus, quae bene regula sit, natura potest in Enthymemate, quoniam et ut Enthymema facile evanescit in syllogismum ut patet in exemplo proposito si sic inveniatur: quod quidem dicunt dependentes a phantasmatibus est animal rationale; id sic homo discurrit dependentes a phantasmatibus: ergo sic homo est animal rationale. Tamen in quibus istis modi sequentiones redundantes sit, atque vitiosus.

7 2o sequitur est illa media non sit positiva, quod dicimus invenienda, in aliquae propriae ac, quae ab essentiae capitibus, atque locis, a quibus medium phantasmatum: id est ab natura rerum, iuxta illa monita, l a ratione, quae sese habeat, l a ratione, l a convenientia, respectu examinis, cum dependentia, sive mentis negat quod phrasis medio disjunctivo. Quibus suppositis, sic in forma phrasis exit ad illa, quae propositum. Hæc est media phantasmatum argumentum ad aliquam formam expressionibus, et sic fit exemplis gratia, syllogismum istum ad phantasmatum: logica est practica: facultas illa dicit practica, quae habet regulas ad aliquam operationem; atqui logica habet regulas ad effectionem actuum intellectualium logicum: ergo logica est facultas practica.

8 Quod si in syllogismum; id Enthymema velit obtinere, id enim ex multis, ludendo propriorum initio argumentum, tertia media phantasmatum subiicit et tertia eis pars, quae de quibus in media disponitur, opponit exemplis gratia: logica habet regulas ad effectionem actuum intellectualium logicum: ergo est facultas practica. Deinde videbit phantasmatum accommodatum, ne sequatur aliter quam ipse credebat) et quasi solute sub distinctionis negando et excogitet aliud medium disponitum eis rationes, quae dictum, cum beneficio recipiendo efformet argumentum, dicit a phantasmatibus, et convertendum, ut ex illo esse habet integrum: id est propositionem negat, et quae phrase tenet, inferat in conclusionem aliter, et strane potuit explicandi.

9 Ac efformata argumentum, repetat eadem operationem, examinandi negando propositionem, et medium tertium inventum, procedat sub eadem operatione, donec id fieri potest, inveniat aliquid a prima negata de quibus legitime prius quasi quasi includunt, aut in includunt, implicitum, l explicitum certo capiatur,

cuncta propositi certitudinis, et medij pharetrâ diuigatur ab alio, deinque similiter a pharetra medio. Quare sequatur unum, et integrum ex eis: tyro in ad initij, ab inferiori, ad superiora redeundum est, et sub illata propositione negare 1°, subsumendum certum medij pharetrij, et prudenter rationem, ad primum propositum, quod legitime inferre quantis possit.

10 Nec ad hæc opus est, ut illa certitudo copulationis, l disjunctionis sit absoluta, sed sufficit respectiua, videlicet ex responsionis ratione, l conversione. Ceterum cum difficile sit molere mundum objicat eum in experimentis et accidentibus, ut intellectus humanus in certis probabilibus tantum deficere queat, ut veniat ad ultimum resolutum, l ad illud medium necessarium, cuius est inerrare, ut causis ortis, quæ possunt obiectare prouenire argumentorum suis medijs et argumentis nobis inuestigandis, ut credat difficultates, ubi satisfacundum. At in his satis explicatum, ni debet ee negligere, et in mutuo: ê in certum, et spectata quotidiana certat dictum illustrissimi Caramuelis, in sua seuera methodo prae 1° mum 1234: quod si ita certum ratione est paucis difficile sit, bene arguere, quia bene respondere.

11 Sed ut uberius argumentorum nobis prouideamus ad hæc prescriptionis, et promotionis viam aliquot apponemus, quibus in urgente potest nota negatione, l sectione uerum propositorum, et quæ sit ubi negandum fuerit absolute tempus principalem viam sibi prospicere uellet. 1° directe 1° diuidendo oppositionem. 2° oppositionis applicando libertatem, et sub inferendo 1° directum propositionis negatæ, l mediatum, l immediatum, ut exegerit certum rationis, quod iterum ê sudendum, et ex eis sectione procedi potest: aliquando procrematas sequentia incertis deprehendere: aliquando a subiunctis inferantur ad aliquando paradoxa, quæ sub inferunt: et aliquando a diuerata applicationis modi pharetrum.

12 Dextro copulando, l oppositionem negationis pertinet ex alia negatione, l ejus pertinet sectione, nisi huius ab aliquid in adversum initij resultet cuncta certum argumentum pertinet. Et enim prius nisi prudenter ê in absoluta sectione qualibet: si ipse certaret, l 1° specialitera libet argumentum integrum: tertio procedunt via ni sub inferantur certum propositionis 1° directum) nisi quando videret, eius negatio magis opinatum) sed magis ad certum procedat.

13 Si vero videretur arguentem, respondendum sub disjunctione quintuplex ad instandum poterit sequi via 1° diuidendo, unum supernum extremum negato. 2° pacificando negatum extremum cum sensu; l 3° donec disparitas argumenti l negatum sedat ejus: et ita prudenter tamen ex absolute sua proprio: similiter pacificari poterit adoptando negationem cum extremi sui, si sic opportunum fuerit, l oppositum ad promouendum arguentem inpetti statu. 3° negatum extremum applicando, quod modum superius in uenda via. 4° copulando, l separando, l negatum extremum l suum, l utrumque simul, ut ibidem interstitia via. 5° denique repetendo diuisionem factum indisjunctione. Sed hæc facilius percipietur ex praxi.

14 Nec non ad ea, quæ, tam in predictis efficacibus, tum in quibus in palestra cauere debet arguentem (nisi ê talium credat, et phase velit) operatur ut designemus. Illa 1°. supponitur falsa, quæ tam omittit, quando falsum aliquid, tamque certum inuenit propositionem tantum sine affirmatione, l negatione, ut sed dicamus: ~~equus admittit~~ cuncta. Falso supponemus, ~~equus admittit~~ ed: l in quando cum affirmatione, l negatione; sed indeterminatum, et quasi res esset indubitata, de qua nihil controuertendum, ut si dicamus: ex eo quod regni, et color est realiter ens, sequitur, quod quidquid verificat de ipsa realiter, ê de color verificat; et 2°.

15 Nec refert ad supernum falsum, quod principalem principium, sive diuersum ê vera, l falsa; sicut nec refert, quod ê affirmatiua, l negatiua, sit ê aliquis suppositione falsa, ni absolute sed respectiue tantum: id est in schola particularis alicuius, l ipsetum principij, et fundamenti: ut si in schola thomistica dicemus: anima realiter, et ita tractata, ens cum rationali, definitur per ee principium sensationis. Sic ad dubitari solet: nam ad ea suppositione falsa requiritur terminum incompossibile? l quod sit suppositio falsa ê particula implicata in ea minimum, de qua modo dicemus? noteri 2° thomistarum munitere negant: quibus non nisi obiectum, adhæretes, reliqua ad veritatis omittimus.

16 Secundo ê plicata in examinis. Et ê ea, cum aliquid tamque certum inuenit propositum ni modo falsum, ut ê plicatum; sed

* Æ tempus uiuum.

* Æ tempus uiuum.

[illegible] involuit, et repugnantia [illegible] tam cum examinat, p. aff. [illegible] maior, l negatio 5ª non ordinetur, aut opponatur, ut in diuersis: Petrus domi sedet, p. ghelat civitatis: Deus lapis currit. Hō ē anal rationale rugibile. Ergo ē hinc [illegible] de implicatia in absoluta, sed respectiva, sit ita iudicium, quod de suppositione falsa. Sed ēn inquirat: ny sit spiritus intermissio, sit l invicem suppositione falsa? Det, respondendum affirmative.

17 3º, certum visum ad quod reducit ēm petitio principij. Circulus vitiosus dicit, cum probat idem per idem, do sicut argumentum: Petrus ē hō: ergo ē anal rationale. Probo ante: quia: Dag ē anal rationale: ergo ē hō. Petitio principij dicit, cum, l ipse quisque ergo medium sumit, lo sed argumentum in argere: ideo ē principium. Dei probatur: loga non ē practica ergo falsa ē ratio. Vel ēm cum argumentō, l aliqua propositio, de qua ig aliq ē, iterum ūne debitus circulus, sequitur nup eqing, reprehendit l expire, l in equivalenti (ñ loquimur quando phat implicitum p. explicitum, hic 2ª) dg sicut ita probatur: Dag ē anal rationale: ergo ē hō. Probo ante: Dag ē risibilis, et discursiuus ergo ē anal rationale. Probo ante: Dag ē hō: ergo ē risibilis, et discursiuus.

18 Quarto mutatio modij phatiui: ny dicit mutatio modij phatiui, cum argumentum ab una ratione praeter aliquid incepit phare, l refutare, ergo sit talis explicatio, sicut ipse loquitur ē p. radicis, ny ex eo phatur, qd ei faultus practica phat regula ad operis phationis. Et post pauca phatur idem ex eo qd obiectum praxis, sive factibile respicit faultus practica Logica, et ipsa palestra ñ nunquam cogit sed argumentator solet de varia medij, et respondentis primarij, et ipsa dicitur. Quia phatur vitium ē, cum syllogismo quando p. Conclusione redit ad illat, quae dicitur, quidquid p. syllogismum: qd ex eo ratio volet, cum aliqua p. mixtum apponit ad disconalis (excipit hypothetica syllogismum) ut si quis diceret: si quidquid ē Dēo phat Dag ē anal rationale, Dag ē anal rationale; sed quidquid ē Dēo phat Dag ē anal rationale: ergo Dag ē anal rationale.

19 Hic mutatio est quando utitur idem pro diuersis, ut in hoc syllogismo: quidquid ē Dēo phat ē anal rationale, sed hoc ipso Dag ē anal rationale: ergo Dag ē anal rationale. Sexto denique ordinis ē ēm fallacia negationis auctoritatis, tamquam p. principali medio; sed ēm p. phatione quaeque: ñ m. nette qd ex quatur: hoc, l illud ñ repetit ēre stile, l S. Thoma: ergo falsum ē. Sed ām ñ ē religiosus cum quinto principaliter: ny autem ille fuerit huius l illius religiosus? l mihi cum ex aserum colligit sacra litteris, dicendum de qua quaestiuncula ny ñ bene arguat, Saltem virtualiter. Sed ēg ad alia. Sect 4. de fraudibus et muneribus arguentis in palestra, sive publica disputatione.

Sect. 4. de fraudibus et muneribus arguentis, in palestra, sive publica disputatione.

1 Didimus igitur ñ nulla, ny ex eorum, quorum notitia nata ē ad agonem disputandum, ny eorum ēm, quae praeter notitiam, ad id ipsum efficere debet arguentem ante disputationem. Sic ad ea deseendimus, quibus in palestra satisfacere debet. Sed in primis audiendum ē ex redactione Pascasium Angelicum in ep. Pauli 2 ad Timotheum Cap. 2: generale, inquit, qd debet habere, qui vult disputare, ē quod S. Ingnuetus. Et ratio reddens, post pauca subadit: ē m. ingnuetus vitatis spectat ad ea, quae probat iudicium rationis, quae nata ē, inquisitione, et iudicio veritatis.

2 Equibus ly fraudes, et munera arguentis inter discendum, et ante, quod scilicet, cum et opposita vitia ingnuitudini cohibere: nubilum arrogantia ira, atque iactantia; et 3ª virtutes illi oppositas indue: temperantia moderationem, moderatio, et humilitatem in eo gradu, qui colligi potest ex dictis. Et ide veteranus quoque debet nimium in instructione fervorem: et maxime loquutiones, et melioris inditus vociferationes, ad minaciones exclamatorias, risus illusorios, et alia, quibus l ipse respondet, l quibus alius offendi potest. Haec m. illa sapientes arguentes; sed letitiam, et frontem, et verecundiam ostendunt.

3 Mung ḋ atq; scopy argutii in ḋ putarne, cy gre cedyte n̄ pary omnino, ḋ deseruy de p̄ cy uxori nre. Sd ad illud expgldyt, debita cy p̄ passione, n̄ nulla Pregra, quēdy in hac rabe, et in universitate nostra l omnia salgy, diligenter observare debet. Et f: si mul adtgpn, et vrei adveniery, p̄ pondi sup difficultatē, argutator detegat caput, assurgat aliquantulu, et vera responsy inclining, moderate venig exponelet, hiver bis, l equivalgtly. Dē ochuony, in qua dependit l expligna tia) loqr ec cypliciter nandy ad alias scientias, vi ac cumgtur.

4 Sitn̄ respondy prime fi niverit quēstionis vsalgy p̄ponny in brevio dicere poterit ḋ ochuony ate p̄ponig, Sic arguny tur. at si post alius arguret, qui ochuony, quy ipse ḋ p̄ugnatuny, cy impugnavit, sic dicere poterit: ḋ ochuony ergo sic arguor. Q̄ pertinaciā vera cedyt ireny, obiciat moderate graviter arguentiū p̄ arguentiony, et vt p̄q: loqr n̄ ē nata cypliciter ad alias scientias, nec p̄ stare p̄fecto, nec p̄ perfecto: ergo n̄ ē nata cypliciter ad alias scientias. Qua p̄ ponta capite detecto, nuny inclining ad respondyre, exempta recipiny eiy honory, et modere sedeat. Non interny pat respondyre cy repetit, nec interloquatur; nisi nectas illy iungti, l ius p̄ piy altera exegerit, uti diceny in subvequentib;

5 3° facta ḋ repetitione, quēd ḋ ḋ negat animadvertat ex quomodo: si numny enu merna p̄ponit, et ipse negat, et absolute p̄ dandy dice ex ḋ ḋ ligdo dicat ipse: p̄ bo negacy: et illico p̄ bono accommodatq obiciat: et hoc idy ad alia ī p̄ nonty, p̄ tony arguti decuny: at qd, oportet, ut ḋ ter repetydy, intrare neque p̄ bones, quas ad ḋ quas p̄ p̄ones gra p̄ paraverat, l non p̄ paravit, denobo meditet. Si vequytā nega tur, dicat p̄ bo vequytā. Si vō syllogismy obiciat, eine get aliqua p̄ ponto. cy ḋ mentib, cōtinuegtly dicat simili ter respative: p̄ bo maony l muony, l vequytā. Quod n̄ sub ḋ ḋ tione respondeat, n̄ dicat: p̄ bo maony, l ogte cedy et reliqua iuxta dicta sectione p̄ cedyti de p̄ma nent p̄ficiet.

6 Et animadvertat arguator n̄ otiaquy re qq ḋ, l dizqyt se p̄ bare debere, l ḋ p̄ ugnare, ḋ illatgty quy negata, l dizita nocet p̄ bodo p̄ ponto: secetro am siqlid malt, l importune negetur, aut dizqua p̄ ponit id extra forma urbanitas admonere: l ordere suam interē, de negatione, l dizitione data; nisi en̄ accedat p̄ tinacitas respondyty, et obtinao. Quarto siquydo post quy longior solutio, l ratio disparitatis in mata p̄ cessit, in surgere velit, dicat: ḋ sic arguor.

7 Quod si ocadat aliq̄ species adpposity, qd fuerat negaty, l qd ipse ergquy ceny, et ocedydy p̄ mint, ad adity p̄ pazdy, cy dicet ut prequatur ny sic arguor, aut rgty: ny nec sic arguor. Quodo ḋ ḋ ḋ gerit p̄ ceptione p̄ illationes ocaremtas: l aliquid immediate ocency, l negaty, acepret, nihil dicit ad ḋ surgendy: ḋ sta ḋ ḋ ung ḋ sequytā post ocency l negaty alig, sub inferet; l aliter ut postulavery cexergatly sequet; ad ḋ ny p̄ casu n̄ ergquy aliqy ex ultimis formulis adhibere poterit.

8 Quito, si p̄ nonat arguey, l ex solutione ofusa, l ex alio qolibet, ḋ dico, respondyty n̄ p̄ ceptive ter minos arguentis, modere uxe appexire, cy clarioribus terminis, et potione uxe cy id exponit a surgegn, l p̄ cide: suam ipse distinctiony aliqy, l solutiony n̄ intelexit, oriyat similiter terminony explicationy urbanitē et atgte perpat, ut prequatur. Si ero si sibi semel, ra ris facty fuerit a respondyte, nec integra sup̄ accomodata n̄ ḋ obtinaty, et ḋ prudy ion ḋ ḋ ligdo, cy adtgtly nota fa teri, atq; fastidio, ḋ porō cedat urbanitas, deseqenq; caput et inclining ad respondyty dicat voce moderata: doctissime satisfecisse, l aliquid simile.

9 Septimo denique si sibi n̄ dy ī satisfacty, et dūi gdi vegny adhoccore Prefecto Regze, l alio, diei eony exponingte hāc obj=

perabit illico relinqui difficultates resumet brevitea
manu. Curabit am dd, si potest n deinceps magis ali-
qua negare dirigere propositione (nisi in reddida ent dispa-
ratas) quinimo, si sic futuri videat inter exempta
responderis p repetitione p rem mutat argumentum
illi ultimi, et p ponat, ut dicti e, relinqui difficultatis
et modere cedat, dy arrespondere, p sede devita solui
proximorum, qua data dicat, ut supra Doctissime satis-
fecisti. Praetermitto n nulla, quibus dy in causis pem
laxibus observari solita nec m id huius loci.

10 Ty mung, atq pcepty strinx energy
et efficacy, quy argutator, cy pcedentibus admiscere debet
unica disputandy: hac ra elis opponit, qd argumentum efficacius
et ppomat videde; sicut n opponit qd directe
ferrat opposity schuong: quicumo S. Thomas idem, qui
prescipit omnimodis ut supra cudimus n energy mo-
do; sd et acrimonia moderata plaudat pterea in p
falicitatis adhibet, pugnacione: si hae verba S. D. inqu-
gnio falicitatis cy debito modo acrimonia ex opportuno
laudabili. 2a ad questione 3 articulo 1.

11 Dugotiy, ut illy
argutator exercent debita cy moderatione, sequy tamen
dare poterit exigoni. 1: n ve nimis demittat, nec
nimis humiliter daquity opponat: hae m, et tydiy inde
dyctibus, et inceos enopia testimony causare volet:
ytte fit, ut qui sic arguit omnitter in eqcity relin-
quit difficultatis; operter qid abnuto paulatim et
voce, et remetipsy exigere ppenato fer voce. 2o ny-
qa (nisi s opp ad aliqd clarity exponendy deserat fa
ring argumentandi. Debet am illa et scira, quatyfe
si posit, clara, typida sensa; n obscura p longata, re
dyndy, aut hyperbolica.

12 3o n pertinat; id modere
contingit si responsis repetat infidelitea: simpe qd
quy, qd immutet substantialiter argumentum, l in
fiat ppositum aliquy inventa pretermittat, l sup
addat. Quarto ny quy admittat p solutione l oi pertin-
ge; questionis ipsi, l partis, quy ad ponendum ipse erat
(nullm id originat pongy ab arguto desistit) ut vidy
disputandi: de necessitate logy p sequitur negotiary:
et p pugnatur, adtentione reddydy, l disparitatis apty et
reddere: equa logae o natura sy pliciter ad claris scientia.
Ag n apparet mongdy exit de defectu omnium.

Quysto n recinat ab argutator dedecus, nec
distrahat, sd justis responsionis et dictamina, quy
pe volyt immittit, repellit, et extremum difficultatis
urgeat: donec devita solutione satisfac; l typy insen-
ciprat p sequitur ac illud am od venit, ut dempsery
immutationibus, sectionibus distinctionibus et alijs solutionibus integre
p legdi arrespondyte, simulq p cupidi abipso nec interet
(ut aliqui faciyt) gte pceptq innuepty repartiong. Dy-
tex hae ora maxime cavere debet inter arguendy assumpti
onibus falsis, implicity tyis et de quibus sectione pcedent ny eqi
ung. A hac satis de muneribus arguendi: ny ad respondendy
instituendy calamy brevitea overtiang.

Sect. 5. de Respondentis Sceptis, atq muneribus, ty gte, ty in ipsa solni Disputatione

1 Respondent, qui dicit eon p pugnas, defendit,
atq sustetat, l quia oy argutorly sustinet, l quia velutiny
p pugnandy pecu atq sustetat edle, qui thesis in palestra
suscipit defendendas, et ab oppositis ydicendas. Hic am ut ut
satisfacit mutuibus, et nulli eqat, sententiis, atq regu-
lis, et quidy gte palystq p pendat maximi momenti as
et, quy accedit institutq disputatione publicy nyotis: cyi n
qd ex illustrissimo Caramuele dixiung, difficilis et gravis
partibus bene arguere, qd bene respondere; sy tn hae
inserer, tra ipsy, et arguty singularis disputata: quod
arguit et questionis ung, et arguty immutitea; ipse vo
cy pluribus alijs, de multis, et quoribus, et arguti opon
tet eo salisiny.

2 Et de rhetorum ipsorum multo maiorem quam ille, diligentem adhibere debet ut facilius assequatur: 1° curet illum, qui praecipuam dedimus ad arguta rhetorum instituit; saltem ex illa parte, qua per rupes, secum communicarunt. Deinde quaestiones, electas de civilio fide, vive Magistri (loquimur ex omnium eo celebrare solet publicis disputationes) sic delegent ex e colant, ut quod illi orientur educat et quod fieri potest jecliquat.

— nec minorem curam impendat ipsorum discipulis; ut iam noverint, quibus thesibus defensandis prima et opportuna discipulis, et fundamento uxta praecipuam praecipuam.

3 Colaborum ut ad nos ad frequentes interpunat maximae et bruto de difficultatibus occurrentibus, et de reliquis, quibus tubare potest: Domine mo disceptas, et scholasticas aliis fructione maximi faciat sese; si quo, si quis spectet ad illum et cadit litatis praeset ad illa nabsda et illi quidmo sere geret, qui ig esset illi diese solemnis disputationis: et ut facilitatis in repetendo et, ut pontitudo in respondendo; et em ut ad judicia multarum dubitandum esse diong et sonorum jiong aequat. Jreliqui, quae spectet ad mutuda quaeres praeceptis ut vocet dedicatorig Ll sere geret ut mo ad hanc junivertitate.

4 Cum dies ethna venerit discretionis accedes ad locum destinatum cum cetera et praeda suo, dum interim ipsorum esset opus, illud Rhetoris apud se memorans: Deo fiste nulla officit obex ocris oculis, ipse sedet, et mente ut via sibi spectat duxtae praeceptum: modestia et charitatis et efficacia in respondendo. Ca modestia servandae erde, quae praecepta Sectione sub primo mutuum dictum eraqua: quibus fiat auctoritatis D. Thomas adeo ibi

oportet adhuc [illegible] Illmo Cancellario in severa methodo mum. 1817: praeter, quae, exhibitione melior... Ad debet scholastici, ita ubine exhibitionibus et doctrina laxiores, ut praestet, et modestia dilapidet. Luxuria memoriae habet; comes si fuerit opus, in fugiatur memoriae et arguta subtilia.

5 Quod attinet ad oratoria ta fiat mu poetica: 1°, pauca sunt verbis gratis, sive prima petitio, deprecto capite vicaper propatrum et sere vocatis, et inclinis paulum ad jugula, quo exprimet, et post modum ad oculos, ipse moveatur et, huic universitatis M. R. D. S. D. P. Domine rationem D. DD. atque MM. pertinuit ex eorum cum eorum illustrissimo. Si en adsitent Prorectoris aliquis Archiepiscopi, Episcopi Dux-Rex capitulum Ecclesiasticum aut Secularis Tribunal ab illi, ejusque sublimitatem mutuum accomodate, modo quo sequitur.

6 Si fuerit Provincialis huius praesens Dignissimus caput 8. Si fuerit alterius Regionis a Sc. R. D. P. Si fuerit Archi-Episcopus aut Episcopus Illme Domine: Si simul Religiosus Illme et Rme Domine. Si Dux Rex aut Cr. Illme Domine. Si capitulum Ecclesiasticum Capitulum Pe. Si Secularis Tribunal Potestatum Domine. Cum vel ob, I plura Ducum ordinum simul venerit, ut sicut ordinum dignitatis salutandi erit Archi-Episcopus: deinde Dux Rex, aut Secularis Tribunal: Capitulum Ecclesiasticum, et post modum Provincialis. Reliquum sequitur ut supra. Salutatione et actae debitae tum, et capite tecto utrique, stilo Rhetorico accedebit.

7 Ex quo venerit ad locum quorum pugnandi, et quae ipsum mutuata vocem ponet, atque habebit brevi, id efficacem ratione: satisque detecto capite suaque ita fiunt: his et aliis maximum carnovata sententia, et manebit aliquo versus acutissimis arguta (vocatur ita paulum ad Crucifixum) quo subiecto Pagina (vocatur enim ad Crucem) satisfacere omnibus

Cy jtera ppongly l eam oratoriu dicendy adhibeant alij
quę S. D., l aliud ex jtra dicendi ñ ratione vera ac
recto capite nominabit. Et ipse solutis, incipiet dedica
toriq: cuiq fforaong pouycabit detecto capite segr,
et overq adipsaragong sgcti, seu ad gong, cui thesis de
dicat, et jpsito fine sub hac verb Dixi sedebit, et ovan
tet antiony ad arguta. Ipsoq vespertino nihil horty di
cit, nec brevisset; sd tgty incipit asequtibq.

8 3° ffgsita f arguty arguatione 1a plrqy
repetat decreto capite suaqat respondę illyq salutet, et
debiti eam titulis munerabit hoc mo: reglianssi sapięti
mq D. R. Sgt, M. Lector, l sapięntiq Domino Doctori
l ingeniosissimq odicuqly vive D. et oddiqualy, l ingenio
ssimq D. M. Baccalaurq sd sdlucq jqua defendendę
Logę ei pructor. Vel si tyc jhibeat questionę ffgsitq: ja
scuong ame ffgsitq. Vel eam 2a egdy scuong, cy alij grec
dster, et jmediate, tq j egdy arguty ê. Et hęc observęda
D. initio cuiq libet arguti debita cy ffgsitione.

9 4° jj fsita salua
me fracta vis debet repetere jgulas argutiones, eomq
pro pauca discrey in particulari. Cy eam jtera
respondędy, occurrere dębę difficultas, aut solue, maxęm
cy exigit ab arguente caput urbanitea amoti deseqt,
ad jcipięndy. Hoc ids facindy ê cy respondę accipit jtame
tong a dęcide, mo valęq ab alij jteligibili, similiter
cy stq aliqu Dr ut D. Augustinq Stq Thomas D. Vel
placet et gte vernaq, et Eximię Subtili & sitę
arguto bi egdy urbanitaq et novexteq adhibeat, et
ęs ab arguente sitat, et cy ipse respondę j prima repe
tione nominat. Cy so fsito quolibet arguto satisfecerit
ipse, l eię pręcas difficultate tulit ipę gdey, et jclinat
pauliper ad respondęs, cui submissa voce dicere potest:
hęc ñ quisima.

10 Pro disputatione hebdomadaria aliq sim
lebq, omisi ñ eq solymnibq earq ñ observęda, eqtymo,
qd cy ñ sit jlli resyptra, nec dedicatoria, sic audire

ai debet: Duxęqs stratę ad oes svesenjt jciqt his ver
bis. quęstio fiat, disputęda ê, aut jterrogat. Deide mo sugat
pirro ft salutatio detractis titulis psonarq ñ amiqty: pea
acta salutatione reperie stęty, et jsequat: quęstio jquę fig
, disputęda ê. Ubi ipse loqa sit nata ejpliciter ad alia sę
ptra? statę recitat quęstio cy sui ffnoratis suppositionis ut
arguti & quęcq ffpositis dicit his et alij & Reliqua ffsicięt,
ut apposita in ffsolymnibq.

11 Et quamq, quę spectęt ad orbani
tatę. nyc eam ad ea, quibq mę efficax j respondęda,
debet. Et V. argondę bis repetat, ut diximq, et fidelitez jgulas ar
guationes, et si pecaverit arguty j aliquo, l j utilitez longio
res j tegerit ffositones. Potest j tęty emendare, l de cuisente: ęq
mo solus arguationis svevet j tacty. In 1a repetione nihil
addat, nec negat; sd vesty atęte requirit, quę verentq aut
facilitatę habęt illę ffositiones, et j quo usu sedi, longatę
ffonęt, l debęt, et huiusmodi alia, quę colligi potesty ex mo
dicędis. Intra hęc eam ab initio magnę curę adhibet j ge
neręda via, quę arguentem sequi determinat, ut adversę
illę armati, et ffparati ponit.

12 2° fsita 1a repetione dę jtę
prat, et dę prosequit, omnimoda, l cedat, l neget, l distinguat
ffositiones, aut iuxta ffsita principia haęjt, l ocę, l
falsę, l j differtes, et diversę ffsitionaliter: sed, l nego, l
distingo maiorę, aut minorę aut gtecedęs, sive sedę,
l nego sequęlę: si ęqpe schio determinatę arguęs, aut
ñ determinat a ffmissis, l gtecedęs: l eam cy fsita distinctione,
ff distinctionę sedit aut negat exemplorq illata; si vero,
j differęs, et distinguęda: dicat distinguo sequęs, et ñ sequę
tę ob aliqua causę, ubi de syllogismo ponto cy distinguit
aliqua ffsitio sedit j vero usu; negat j falso.

13 Quadrisy
lly alternata sit adhuc j differęs tęty distinguęda earę, et
tyrespondę sera, aut negata ffositione j usu vero, aut
falso determinatę, qui loco 1a pongda exit ad alterty di
cat: subdistinguo statę j usq, quem claudit, exponat et

maior sequetur, sed non sequetur; quia falsum. Sed hic animadvertendum est, hanc dari superiorem ut dari possit, non esse ulla aequipollentia propositionum: nihil enim prius posset, negando extra propositionis propositum, et sic de tertio: si nunquam propositum, sed posset, et deperit sequitur formulis exprimere, aut omnia aut sequitur. Sed omitto propositum maior. Et negando aut sequitur, et nego sequitur.

14 Dicit: agatur de ea propositione, vel sic connexa iudicat responsione ex aequipollentia propositio: quia de ea loca non ex certum sit; nihil officiunt illi quibus sedebant. Omitto dicit, quod responsio nunquam dispicere de propositio vera et de praedicata, quod sunt propositio, nec a posita quaestione dubitantur posse solum defendere sine tali propositione, et quaerere. Permitto vero dicit, quod responsio, et probilitas alterna, quae exprimit propositio, sed aliqua de supposita, et praetexta, et solum habet, ad quid quod a quanto posita et duci potest exilla sed posita solum sua. Et cum dari exigeat, et omitto, et permitto sequitur, et nego sequitur, quod solum contingentias plusquam habet, et non fieri exprecepti, et admissi: quod si ita non esset dicitur esset: sedo sequitur, et nego sequitur. Et nego sequitur et sedo sequitur. et sic mutuo evenerit.

15 4° quidque dicit cum nego supposito maioris minoris, aut sequitur. Vel: supponit falsum. Et nego, sequitur maioris. Et sed plicas, permittit. Et nego quidem in ea sectione ita propositio sunt falsum supposito, et plicitis: et si simul utraque sunt, dicit: nego supponitur plicatum. Et potest cum dici: agatur, et omitto, et permitto supposito aut plicitum, et nego maior, aut minor. Similiter concessis, iquibus in ea dicta loco citato, caeteris vitiosis omittit, redit ad initium, medium minor. Dicit: omitti caeteris vitiosis: petit principium: mutatio medium: repetas initium. Sub hac non formula, si propositio sit ita sedo et maior sed omitti caeteris vitiosis. Et si falsum nego maior, et

mutatio medium, et petit principium. Sic cum propositio ita sed initium ad extremum medium: aut sedo quod.

16 Si dicat ergo: nego calem sequitur aut propositio dicit: nego calem quidem non propter quod aliquid initium negat, et affirmat est falsum. Nego sequitur ex aliqua propositione sequitur assertio quod falsum est. Nego ergo quod aliquid falsum velut initium exigit adducit initium partitare aut in similis propositione designet. 6 praeter si quidem sub calem forma vitio quae initium facit exceptione, et quia secundum permittit et praecedit, sequitur negari debet, initium mutatur, sequitur sed, quod initium omittit initium particularibus deluxit non potest initium illum aequitur retorquere responsio: et solum quod dederit ad dirigendum illum aequitatem aptare: quod si nullum debuit, ipse debebit aliquid excepitare: et saltem aliquorum ipsum permittas, aut praecedit initium.

17 Et tamen nullum aequitatem omittat absque plena satisfactione: omnium nodum ad utilitatem operosa et doctrinalis, de principalioribus pyctii totius difficultatis, et aequitatis: sed caveat, ne et ex initium propositionibus particularibus ad initium quibus plerique aequitatem responderat propositum et initium aliquid defectum, quae responsionem minuit quidquid ex illis quae utique dedimus initium consentaneis aequitatis.

18 Sed calem animadvertendum est V: quod si responsio philosophi dedit velit ad aequitatem theologicam et aliarum sententiarum abilitas se subtrahere potest, et dirigendo omnibus quo initium difficilis, et omittendo, et utraque simul. Sed si philosophi defendit et liberum est, quae potest per requisitum illum operari potest, et non operari, sic proponetur? Ergo ita libera sui est; sed potest sequitur victoriis et ei responsum Petri ex quae in praecepta dorsum. Ergo non potest non agere: ergo initium dolent ita initium aequitatis eludere: secundo maior: et diligendo minor: potest sugere victoriis, si sequitur victoriis. Unum de praecepta exponere cum initium particulari agit, sedo, si nullum initium nego minor, et aequitatem.

Quod si post

hæc adversarij jurant: atque sequuntur visionem Dei Deus
su Dei, l ô unus de præquisitis ex parte agl ex cu
particulari disp: exp. posita sequuntur visionis 4. Dis
pondere debet omnipotens subsistere mensurare, et diffi
cilius non suspiciatur sequi: nec in igne debet
nisi posset aquato simili satisfacere. Ad quæ res
pondes venerit ad quæstiones et opinionem tale, ut no
ciat quid negandum vel respondendum, nec illum mirer
a Deo, l negare debet, sumpsit propterea munus
aparere veritatis habere, quamvis ô illa, l ali
quo modo dissentit dissuere: donec aliqua solutio
apparet via, qua sequi possit cum fiducia. Sed
id oportet, ut aliquid particulare de necessita
te, l obligatione rerum ponderatis, in admittendis au
toritatibus, dicamus obiter.

Appendix quomodo respondendum speciatim auctoritatibus.

1 Antecedunt quos oportet omittere, quæ in Pagi, seu Sancti SS. Patrum
atque Philosophi, ut patemodum, quid nobis dicendum
manifestum apparet. Sed Augustinus sic habet
ept 19, ad Hieronimum: Ego solus eos scriptoribus,
qui jam Canonici appellati, didici hoc tamquam
honorem deferre, ut nullum erraverim fatissime credam: alios autem ita lego, ut quan
libet sapientiae doctrinam præferant, non idcirco
eum verum, quia ita sentit D. Thomas
com lib. 4 de Cœlo lect 22: quid autem horum non
ô nobis multum curandum, quia studium philosophi
non ô ad hoc, quod sciat, quid hoc sentiat, sed
qualiter se habeat veritas rerum.

2 Hæc vocum
plenis ô veterum philosophorum pugnarum fuit ave
rentur auctoritatum; lib. 2 in Meta physicorum cap.

non ô illis causam dedit: sed non habet: Eam ope
ri prestare aliquam facultatem habere vel ribus,
bene dubitare non possit ex facultas solvendi eorum
ô quæ gravia dubitata fuerit: quare oei pri
mo discutiatur ipse ô. Similia
multa videri poterunt in libris, tum in
pontifex apud plures alios pretium apud Cic. Bo
ecium Lyranum Hieronymum Stelmarum Hilari
um de Castro Dionysium Carmelum D. Sequen
tur Dedacus de quæstionibus: equidem mat
nifeste videt, fecit, nec ors ô negandum au
toritatem; nec oei pretium vendendas; sed aliqui
medium adhibendum ôc.

3 Dumque, ut illud ipsum assegamur: dicendum ô: Canonicas auctoritates
de quibus dictum est, nunquam negare licet: et id
ipsum Deo Deo, omnium veritatem adpositum, l
ita pretium plus ô ipsum Catholicos habere
prosit, et non ô quæ commendant, l immediate ipse
veritatis, et dum sepetum loquuntur
externa, repugnat, ô falsa et solum dubitari potest, ita non de vero ipsum, quod ipse
plures, seu accipiatur. Dicendum ô facultas
tibus et quibusdam principaliter fundari au
toritatem, deinde doctrinis Theologicis Scrip
turarum Iuris Publicis, Moralibus et
ipsum naturalibus, pro Canonicis maxi
me defendendis auctoritatibus Iustorum, et
eorum non ita habilitatem, quod doctrinaliter
illas expressos tractantur.

4 Unde omnibus, l
absolute sedi, l ita, ita pretium venit et
universum pro SS. et eclarum Doctoribus, ut
Augustino Gregorio Hieronimo, plurib
quibus similibus, ex pedit, ut in devota re veren
tia, quod vix opponitur videntur aliqua satis

ex gramone dongt cony auctoritates
quacuq mada et facultate: nam in
aliqde sitizeriz, cody ut noti, exravise
l habilitez tgz, ea ne prestive, ne slo=
g grex fredi: tz m ne vengtex negari
potezyt, atq dilelgt. Et nao primiq
de nuco fydamgta mazio dettuet, qd ri=
tebat illo. Ratio quia nefaly tuere po=
suong, nec me habilitio argumentere
mea determinate.

5 Degdyé 3. pzicipy
scholazy auctoritaty et Subtilis Scoti
D. Eximij generyq maxime Praeto=
rei Angelicij non pzicipaly habydy
p facultatibo alibo de quibo cpezyt, p=
pzij, vnig uenq scholei: quinimo qd at
tinet ad D. Thomy scholi alibo aliis, qy
greci numera fredyti ne vera ma deve=
ri: et de quibo fieri potest

salty ex pongdas ee: Sic etam
et tgtony Doctony venerazone siulit,
et maximo fobet gravitas et splgdor
scholazy. In hoc tam ordine collocydy
e Mati cuig auctoritati ss. Philoph
maxime trib ezy e on a SS. DD. et scho=
lis oibo fzare, si tn expiat exao rei aliqs,
quo, ut Ethnicy vazij, loci educet.

6 Degdyé
quarto aliquas auctoritates, quonycyq
Doctony tg ursgtiy quo veterzy, atq philo=
zy libere negari posse nulla facradiforz ra=
quony, aut facultaty: nec m Theology=
do cogi par e, retectu, ad cuiqq rsgtiy
p quoddo, aut sgsy? quony, vertiggdy, et ex
pongdy, et si qd aliquydo forat attibuydy (qd
em p fedgtibo, scuzu debet, religi) stgdy
pong p veritati, facultate, quo veritati
(ming, si vo forzt eque veritati vgctioati=
bo, et exelbzioribo ad hzedy. Et hz brevi=
ta atiquo sufficat. Ili am ad o p temo
ty aparatz huig ad di p utgdy rtatuezg
cathelogy testimonoty, scholei vitato=
zy, sezere, cz cony explicatione, id quoniq
nimi, hac prima Disputatione videmur ri=
tkati p ea mitimo alibi forte modo al=
lateri n nahil eig modi. Dispuzat p mita
si n nulli ct mytri operatores agt de termi=
no logo.

Disputaõ 2ª

Præmissis ñ nullis, circa mentis operationes, quæ de termino Logo.

1 Fridei ergo, Summaries, ante dimica eg nuq logi parcq pcepq ipsamq, videlicet Dialecticq artificiq ipsa particulari. Cq aõ, hoc cope ne, mentis operaões sit, l omiq principale subiectq, atq maxi: termini vel logi sit veluti elongata, sive partes, aut quasi partes eiq magis, possit ex de recto, ut ipsiamq ab eorq expositione: propter pgte ipsiusq disputationq.

Sect. 1ª, quid, et quotuplex sit operatio mentis?

1 Pro quibus huiq explicatione, supponendq ê primo eqqua certq, et dubitatq in creatura quæ licet naturali, præ cæteris dari potestq selectiq, et cognoscitiq, cuiq dicit mgs selecti et hæc sive cui subsegtia significata, sive distincta, de quo patemq ipsi Primarica. Hæc aõ potestia, vicatq ê quidq faculta, et appetendo, quæ subsegtia creata naturalis, obiecto, devite apposito, fert ipsum, illud ipsum, tetigem, et mogs. Dñ supponendq ê, potestq iniq, ut ipsi obiecto feratq, nõ requirat remotiq, et obiectq apositq; id eõ aliquid, natura unq acte referat ad illud, et illud attingat eqqua pnaq naturaq naturalq selligendi.

2 Quibus suppositis, ad tq dicimq: mgri operationq, illud aliquid ê qd potestq, et obiectq apositq requirit, ut selectq acte referat, et obiectq attingat, illud denominatq extrinsecq cognitiq, et potestq, sive subsegtiq ipsiusq cognos

ytz. Hoc autem aliquid, sive ratione, quo subsequitur oralis vere disponere, sive qualitas vere gaudia de quibus nunc non disputamus, et repugnant mentis ac realiter eligere, sive cognoscere: dicitur: Notitia, Cognitio Cognitio, sive Actus Electio, sive electus Mentis; quo specie, verbum mentis, et imago formalis obiecti. Denique vberius, amicis

3 Quod attinet ad ipsum vocabulum cautionis munitum triplici modo, quo notat electus cognoscit, triplicem mentis operationem videlicet: Apprehensionem Iudicium atque Discursum. Tamen si Laterigdet, disputatione 1a Logicae partitione 1a numeri dicat divisionem illa, non est iniecta, et negotiorum cum Discursu aut subiudicio coniungat: id enim fallit, ut post pauca videbimus. Nunc autem, Apprehensio dicit; cognitio nihil de obiecto affirmans aut negans. Vt Lata; quae sic attingit vel obiectum perfecit, ut nihil dicho, affirmet, neget. Et, de dicta sic est Apprehensio, quasi 1a actus obiecti, et ad mentem indicium attinet.

4 Circa duplex Apprehensio distinguit: alia simplex; et alia simplicissima. Sic munitum appellatur melio a nobis cum multis auctoribus ipsi Iudicantibus, quae simplicissima dicit simplex, et quae simplex complexa, sive, composita: quae nunc in explicatione patebit. Igitur Apprehensio simplex est illa, quae simplici, seu unico termino utitur, ut Rex, Animal Homo complexa sive composita, quae duobus utitur, et pluribus terminis, ut hic, animal rationale. Animal rationale est homo

5 Nunc autem hic Apprehensio complexa potest unione, aut identitate; 1a, sex subiecti et praedicati attingere. Quae potest componere subiecti et praedicati, aut separare aliqua compositio; 1a 2 dubitat, sed non accurate. Mihi videtur esse D. Vicinas Laurea 1a parte 2a lib. 4 Stoicorum, et examine 1o quae Urat Iurati Franciae

et Suarez Lusitanus: posse quidem attingere praedicatum omnem, seu identitatem; 1a, id adversus eiusdem Iudicio Eximium Vasquez, et Conimbricenses, minime posse componere, et separare de formali compositione subiecti et praedicato; nec 2a.

6 Prima pars declarat nunc vicit nihil velitis esse cognitum: ita loquendo omnium nihil dicatur, quia praeter apprehensum; id iudicium unionis identitatis, et 2a, subiecti et praedicati: ergo munus non est praeter apprehensionem. 2a pars ita probat: nunc est apprehensio sed obiectum attingat praecise, videlicet: absque ab affirmatione et negatione, nec quid attribuere, nec attribuere positive praedicatum subiecto; id non natum esset ut subiectum componeret cum praedicato, et esset formalis aliqua compositio; 1a: ergo &. Sit hoc obiectum dictum.

7 Iudicium, quod enim dicit compositionem formalem, aut disjunctum Enunciatio seu Enunciatum, Pronunciatio, seu Pronunciatum, dicitur similitudine, et regulam affirmando et negando: non autem iudicium, quasi Iudex ferit sive cum obiecto in facinore cognito per apprehensionem, aliquid et illud decernens, statuens per affirmationem, aut negationem, id est munitum de fruit compositione, sive composito mentis aliquid de obiecto affirmans, et negans. Vt: Deus est homo: Animal non est lapis.

8 Et iste iudicium, aliud est affirmativum, et aliud negativum. Affirmativum, quod pendantiam dicit solet: unum et compositum, idem, et obiectum affirmative; negativum, quod divisum atque divisum dicit solet, negative quod est illud: et hoc manifesta fiet ex exemplis adducendis. Sit aliud est vum, et aliud falsum. Iudicium vum est illud quod enunciat obiectum, vicinum est: vt Deus est verum; falsum vero quod obiectum enunciat ac est, ut homo non est animal rationale. Porro mo Iudicium aliud formale dicit aliud virtuale. Formale, quod ratione sua certificat, retinet, et affirmat, et negat expresse: Deus est animal rationale. Virtuale, quod ratione alterius certificat nec affirmat, aut negat expresse. Sic vero: vt ego ellicite

scilicet ab ipsis primis expressis, examinetur iudicium de illarum obiectis quæ proponuntur.

9 Rursus, iudicium de ipsa iudicatione, et predicatione. Subiectum dicit totum iudicium, ut positum indivisibile, quatenus subiicitur obiectivum attingit: et est huius non formalis, qua subiicitur predicato. Predicatum dicit eum iudicium ipsum quatenus predicatum obiectivum respicit; et est eiusdem non formalis, qua de subiecto dicit, aut negat: et simpliciter eum iudicium dicit subiectum, et predicatum, ut quo formaliter. Ipsam propositionem copulam unam, id est unitione formali qua fuerit illud, affirmativum, id est negativum, et si id iudicium indivisibile qua attingit seu respicit obiectivum idipsum totum; id est, subiectum predicato.

10 Quæ enim, ut precedens indicavimus, id est de iudicium, sive propositionem formalem et totaliter ex indivisibiliter constare pondere propositionem, quod dicimus obiectivum, et est totum illius obiectum. Hæc autem propositio, quemadmodum iterum Sect. 2. Prolegomenis disputationis ipsam habet subiectum, copulam, et predicatum, id est quæ sit ipsa formaliter, et propinquum ipsum unum, id fundamentaliter, et propinquum. Subiectum est id de quo dicit, id est negat aliquid: predicatum, id est de subiecto dicit, id est negat: copula autem non formalis, seu quasi modum, et mensuram (ipsum unum habilla quæstione: nam copula negativa, id est quæ copula?) vel cum predicatum de subiecto dicit, id est negat.

11 Sed hæc manifeste patent, hæc propositione, Deus est homo, quæ in libris expendimus: et hæc alia negativa lapis non est animal rationale, si similiter expedat: et maxime si videretur quæ, id est verba expressit: nec enim fieri potest ut exprimat sine verbis illis copulam ponentibus. Etenim si quidem propositionem eius mihi, quantum id est simpliciter attingat, id est subiectum, id est predicatum, id est unum simul, ut ipsum dicimus: homo animal, quæ valet id est: aliquot enim est homo animal. Similiter: Deus cogitat, id est Deus est cogitans.

12 Nec autem dubitari potest quidem actum ponit et simul applicatio formalis, et formale iudicium? id est: et quomodo iudicium applicationem ipsam suppositum? et tertium: applicatio physica, id est illuminatione concursus et formaliter iudicium? cum quibus variis aperte Doctores ipsi tertium non ab illis ita bene expedimus. Et dico id: potest id actum non modo penes obiecta diversa materialia, quod nemo dubitat; id penes id obiectum licet sub diversa formalitate videatur, et simul applicatio formalis, et formale iudicium. Ita dicimus, ubi supra examinemus Alphonso Rosentionique omnium a Deus Hurtado, et Suarizio Lusitano.

13 Probatur: nam potest intellectus plures obiectum formalitates attingere per eiusdem actum, ut hoc patet: Deus est animal rationale. Id potest unum idipsum attingere obiectum, nempe rationalis est Deus formaliter unitum; quod unitum alterum adeptum, videlicet animalis, non positive distinctum; quo stat non formalis applicationis, atque iudicii: ergo. Id hæc clarius patebit, ubi dicam significo simul, et operativo. Dico 2: iudicium formale frequentem supponere; non id specialiter, id est aliquam applicationem. Ita ex alis Doctores ultimum prædictam controversiam, examinem, et pugnatum, quod supponat frequentem, id est certa sitam: nam ut plurimum, et tertiam obiectum, id est disputamus, id est fere cognoscimus, seu attingimus simpliciter.

14 Quod non supponat essentialiter, id est non necessaria probat: nam dari potest iudicium formale, sine applicatione propria: quod patet non modo ex iudicio a Paulo producto, nominat intellectus Dei: de quo nunc non disputamus: Nec modo si Deus id verum intellectum cuique quod augeret, et amplificaret, id est quia de facto non adeo notae principia quidem, ut intellectus alius ex extremis nullo dubium habeat hypothesim: ergo possunt intellectus iudicare de illis quamvis explicitis, quibus applicatio ulla fiedat: ergo iudicium formale non supponit essentialiter, imo nec naturaliter ap

phrsionis: et ideo dicit, quod habitudo (illa) de genere habet di-
cere; utraque resolutione: iudicium formale: non de virtuali
nullus est dubium, posse simul apprehensionem esse formalem: et ap-
prehensionem, nec adhuc de genere supponere.

15 Dico 3° nullam
apprehensionem physicam, seu efficientem, sed illuminativo-
causae esse; ad iudicium formale (de virtuali non dubito)
tenet P. Rag. Fluxedo, Compedium Fonseca, quo utitur
et sequitur P. Vinas, 2a Conimbricenses Fonseca. Suarez Dua-
rem, Ruiz, Ferrer, Ioannes Sanchez, Suarez Dua-
rem, Ruiz deffendit autem hic sententiam ac ex ipsorum, quia
tur: primus formales minime debuisse effectivae
causae. Deinde, cerevis, huic loco remanet, hac
unica, prius illa, ratione plenè: iudicium sufficiens produ-
ci ab obiecto, sibi perfecte simul, atque posse ratione: ergo
sequitur hic, nulla disjecta causa debet admitti productiva
illius; id, adhuc apprehensionem supponitur, ipsa relata prae-
ut illa: ergo nulla causa disjecta productiva abilis illius de-
bet admitti, id admittere non, si apprehensio dicat physicam, seu
efficientem ad illius productionem causam: ergo non est dignus:
ergo negatur ducatur illuminative. Sed ad reliqua

16 Discursus, quia ratione dicitur
eum, et argumentum, Dicit Ceymon, et analogia ama-
tur discursivo locali physico: non sicut, qui discurrit
localiter, de loco exquirit, locus; nec ipsa relata discursus
abuno, ex cognito, tragitur, ex gyrationem, et pervenit
ad cognoscendum aliud. Et ideo definitur a Subtilis Scoto,
et alibi Conimbricensibus, Prima Cap. 1° ejusdem 2° articul
1° sequitur ipsa relata abuno obiecto, aliud: Et ipsi ad
Conimbricensibus, quo sequitur eum Oviedo controversia 9 loco
pycos 1° num. 1° et Franzoya disputatione 18 sect. 1° et
quarto ipsa relata abuna cognitione, alia

17 Sed recte et aliqui
operari videt: cognitio, sive species mentis, ipsum
ex alio. Sit, explicit Deus 2° bona: ergo est dignum amo-
re. Dicit cognitio, sive species mentis, tu dividibilis, et
indivisibilis, ut sicut patebit. Discursus dividit, ipsum for-

malis et virtualis. Formalis dicit quando ex uno ipsum relac-
tum ad cognitionem, sive distinctas, omnes tres et abiciens depende-
te ad aliquid, ipsum ex alio. Ex: Deus est amabilis ratione
rationali est visibilis ergo Deus est visibilis. Virtualis Discursus dicit
quando ex unica indivisibili cognitione attingimus tres abiectus
discursus formalis: utinam ipsa formaliter identificantur
et analis rationalis simul vivere, prius identitas, et ille
sine ratione, indivisibilitas.

18 Discursus ita alius dicit bonus et ver-
us; alius malus, et incertus Discursus bonus et rectus est ex de-
bite ordinatis propositionibus: ut, virtualis, saltus aliquid ex
obiectis ipsum debitus ordinatus. Malus autem, aut incertus, ut
non ita disponit: et ideo si regulare loquamur si participat
parte rationis discursus: et ex eo ipso, quod male disponit non fiant
unus ex alio. Nec autem ipsum potest: ex solis apprehensionibus
utique posset discursus formalis, et non virtualis? Et ex solis
his deduci potest conclusio iudicativa? P. Vinas affirmat utrum-
que et aliquibus negationibus, ubi supra ostendimus 3° exam.
3 pagi 1°.

19 Sed vero iudicio nostro est possibile. Suadetur
ne ex eo, quod pugnat aventitae, et falsitate, nequit sequi
ut nefalsus; id apprehensiones ordinatae, ut ex ductus ordinat, pri-
ut pugnat aventitae, et falsitati: ergo ex illis nequit sequi
ut nec falsus: id, plicat discursus, ipsum non sequitur, saltus
aliquo ipsum, et ut falsus: ergo plicat discursus ex solis
apprehensionibus constaret. Confirmo de virtuali discursu,
qui sua natura similis ductus habet. Hic maior est difficultas
contra 2 partis: non conclusio iudicativa, saltus ipsum aliquo ipsum, et ut
est, et ut falsus, id ex ductus, ex apprehensionibus solis, nequit se-
qui ut nec falsus: ergo nequit ex solis apprehensionibus ve-
qui ut nec falsus: ergo nequit ex solis apprehensionibus ve-
iudicativa, sive noget aliquid: id est, et non aliquid
iudicativus potest et simul discursus? Dico posse quidem esse
virtualis discursus, non vero formalis. Responsio sunt erroris
de discursu formali, et virtuali.

20 Ceterum oppones ut 2° ratio
mentis operationes usque tradit: Sola lib. 3 de Anima Dua